

humanitas

Inhoud

Deze keer een kongresnummer; niet alle, maar wel de belangrijkste onderwerpen, vindt u al of niet samengevat in deze editie van het kaderblad. Tijdens het congres is een onderzoekje gehouden.

Op blz. 91

staat de uitslag.

De redactie heeft toch nog wat aandacht kunnen besteden aan andere onderwerpjes, zoals:

op blz. 83

de fusie van beroepsverenigingen voor maatschappelijk werkers,

op blz. 87

de bejaarden

op blz. 90

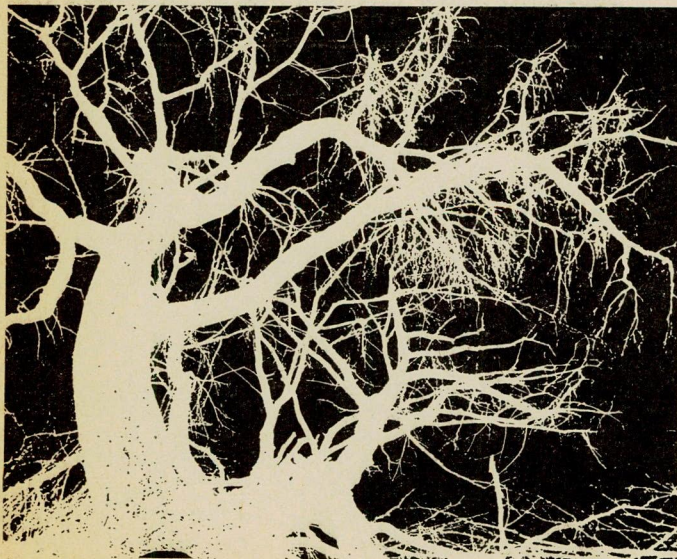
de discussie met een lezer, we hadden immers in een eerder nummer beloofd de discussie op een hoger niveau te brengen.

op blz. 94

recensies van een zwartboek en een langspeelplaat

Humanitas heeft altijd wat anders, maar zelden wat goeds.

Zie Onze Tijd.

Uitgave van de Nederlandse Vereniging voor
Maatschappelijk werk Humanitas.

Redactie: T. van Grootheest, H. van Dijk, P. H. Hooy
J. Terlouw, W. Post, H. v. Schaaik.

Redactie-adres: J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam
Telefoon 020 - 73 94 44.

Het congres van Humanitas

Humanitas heeft gecongresseerd. Te zien aan de geweldige stapel bedrukt en gestencild papier is het een goed congres geweest. Het leesvoer is echter niet alleen een criterium. De inhoud van al het geschrevene en niet te vergeten het gesproken speelt eveneens een belangrijke rol bij de beoordeling van het congres.

Was het een goed congres?

Het antwoord op deze vraag wordt ingegeven door het gevoel van tevredenheid i.c. ontevredenheid waarmee iedere congresganger op weg naar huis, in de trein, automobiel of welk vervoermiddel dan ook, aan het congres terugdenkt. Dat is dan wat genoemd zou kunnen worden 'het geslaagd zijn op korte termijn.'

De vraag of het Enschede-Congres op lange termijn ook geslaagd zal kunnen worden genoemd, is nu nog niet te beantwoorden. Over langere tijd zal bekend worden of de openingsrede van de voorzitter van de vereniging enige indruk heeft gemaakt op het departement enerzijds en op de politieke partijen anderzijds.

Over langere tijd zal eveneens bekend worden of de plaatselijke en/of regionale afdelingen van Humanitas niet alleen iets vóór hebben met de nota sociale hulpverlening, maar er ook iets mee doen in de zin van een verdere uitbouw van het vrijwilligerswerk. Over langere tijd zal hopelijk ook blijken dat de inleiding van de directeur van het c.b. en zijn Preadvies, waarin nogal wat kritiek is geuit — zei de ere-voorzitter niet ongeveer: Van Grootheest ligt dwars om het dwarsliggen — instemmers van buiten Humanitas heeft aangetrokken, zodat het alle participatie verstikkende beleid van het Ministerie kan worden omgebogen.

En tenslotte, ook over langere tijd zal gezien kunnen worden of de activiteiten van de 'Werkgroep Organisatie', die hun neerslag hebben gevonden in een interim rapport, enige gevolgen hebben voor de organisatie, en daarmee voor het beter en gladder lopen van het werk van Humanitas.

Kortom er is nodig een congres (in 1971) om al deze zaken, die de hoofdmoot van het besprokene en geschrevene uitmaakten, te evalueren.

Naast de genoemde kernpunten zijn er nog een aantal resoluties en moties ter sprake gekomen b.v. over een eventuele naamsverandering, over het vignet (met één, twee of drie kindjes), maar die laten we buiten beschouwing, omdat ze voor het algemeen beleid niet zo erg belangrijk zijn.

In dit nummer volgen dan de openingsrede van de voorzitter, de heer Stempels, de inleidingen van de heer Terlouw over de nota sociale hulpverlening en van de heer Van Grootheest over het beleid van het Ministerie van Cul-

tuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

Vooral de laatste inleiding gaf nogal wat aanleiding tot discussie. Deze zal samengevat worden weergegeven, met het antwoord van de inleider op de naar voren gebrachte punten.

Na de opening van het congres door de voorzitter, mr. A. Stempels richtte de burgemeester van Enschede zich met een woord van welkom tot de congresgangers.

Hij maakte van de gelegenheid gebruik om de aandacht te vestigen op de moeilijkheden van een centrumstad (voor Twente) in beweging door industrialisatie en herstructurering.

Dit heeft gevolgen voor het welzijn. Voor de behartiging daarvan is enerzijds geld nodig en anderzijds een bundeling van krachten.

De burgemeester stipte hiermee twee belangrijke probleemterreinen aan.

Vervolgens heet de voorzitter van de afdeling Enschede de aanwezigen welkom. Hij schetst de groei van de afdeling Enschede en vergeet daarbij niet te noemen de initiatieven van zijn voorganger:

● de vestiging van een complex bejaardenwoningen

● de oprichting van een kleuterdagverblijf.

Wat aanleiding gaf tot enig verdriet was het afscheid van enkele vertrouwde bestuursleden onder wie de heer Speydel.

v. D.

Fusie van beroepsverenigingen

Op 18 oktober 1969 hebben de Nederlandse Bond van Maatschappelijke Werkers en de Katholieke Vereniging van Maatschappelijk Werkers Dr. Ariëns besloten gezamenlijk en in vereniging door het leven te gaan, onder de naam 'Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers.'

Vanuit het inzicht dat

— het maatschappelijk werk een maatschappij-functie is, die vanuit het algemeen belang met waarborgen omkleed dient te zijn;

— belangen van cliënten een handelen van vertrouwelijke aard vereisen;

— de hieruit voortvloeiende soort van werkzaamheden zich aan controle van de opdrachtgever, i.c. overheid-bestuur goeddeels onttrekt;

— de beroepscode en de daaruit voortvloeiende tuchtrechtspraak, regerende de leden van bovengenoemde verenigingen, deze waarborgen beoogt; werd tot de conclusie gekomen, dat het vormen van één organisatie door middel van fusie effect-versterkend zal kunnen werken.

Als enkele belangrijke taken, naast het werken aan het bovenstaande ziet de vereniging:

— het leveren van een bijdrage tot de ontwikkeling van het maatschappelijk werk en de deskundige uitoefening ervan;

— het bevorderen van een goede relatie van het individu of het gezin (de cliënt) met de maatschappij, hetgeen tot een grotere actieradius van het maatschappelijk werk kan leiden;

— het leveren van een bijdrage aan het maatschappelijk welzijn, door misstanden, welke maatschappelijke werkers signaleren, nader te analyseren en hierop zonedig actie te nemen bij de verantwoordelijke instanties. Hierbij zal overleg en samenwerking met andere beroepsverenigingen op het terrein van maatschappelijk welzijn noodzakelijk kunnen zijn.

Het voorzitterschap rust op de schouders van de heer drs. A. P. Noyon en als iemand zich als lid wil opgeven, onder het motto maatschappelijk werkers aller levensbeschouwingen, verdient u, kan hij/zij terecht bij de secretaris, de heer G. Mensinga, te bereiken Nieuwe Gracht 47, Utrecht.

Openingsrede van de voorzitter

De openingsrede van de heer Stempels achten wij van zo groot belang, vooral met het oog op de huidige ontwikkelingen in het werk. Vandaar dat deze integraal hieronder staat afgedrukt.

Enschede, 25 en 26 oktober 1969.

Als het ledental van onze vereniging de enige maatstaf zou zijn voor de gezondheid en de maatschappelijke belangrijkheid van de organisatie, zouden we hier met onbegrensde opgewektheid bijeen kunnen zijn. Want dat ledental is steeds groeiend. Wat 1967 betreft moesten we weliswaar vaststellen, dat de gebruikelijke mate van groei wat was teruggelopen - het ledental nam in dat jaar met een kleine 7 pct. toe — maar in 1968 was het groeipercentage weer wat gestegen, nl. tot bijna 9 pct. Zo hebben we dan nu ver over de 30.000 leden.

Maar er zijn ook zorgen, zoals de noodzaak om de omvang van het werk aan te passen aan de ons gegeven financiële mogelijkheden - een verband dat ik liever in omgekeerde richting gelegd zou zien -, de problemen die zich hier en daar voordoen bij een passende bezetting van posten in ons apparaat, de zorgen ook die samenhangen met de drie onderwerpen die we in onze twee congresdagen gaan bespreken. Er is tussen deze drie onderwerpen een zekere samenhang. Wanneer we gaan spreken over het beleid van het Ministerie van C.R.M. ten aanzien van de samenlevingsopbouw en de maatschappelijke dienstverlening, anders gezegd de inzichten van de centrale overheid ten aanzien van de subsidiëring, is er iets aan de orde wat zijn invloed heeft op de kwesties aangaande de interne organisatie van onze vereniging. Bij deze interne organisatie komen ook kwesties aan de orde die te maken hebben met het begrip participatie. En met deze participatieproblemen hebben we ook te maken wanneer we spreken over onze nota sociale hulpverlening, een problementerrein waarop we ook weer het subsidiebeleid ontmoeten.

Al deze samenhang is niet verrassend. Maar wel maakt deze samenhang de hantering van de problemen niet eenvoudiger. Het is daarbij wel een gelukkige omstandigheid, dat we in deze congresdagen al deze problematieken kunnen bespreken. Het zou heel mooi zijn, als we na afloop van het congres zich een begin zouden kunnen zien aftekenen van lijnen die elkaar gaan naderen in een punt waar we oplossingen kunnen vinden voor alle kwesties, die we hier successievelijk zullen hebben behandeld.

Helemaal optimistisch kan ik in dat opzicht niet zijn, omdat we moeten constateren dat we op het gebied van het subsidiebeleid en wat daar allemaal

aan vast kan zitten de zaken niet in eigen hand hebben. Het is de overheid die tenslotte de subsidies verleent. De vraag rijst dan, welke voorwaarden de overheid aan toekenning van subsidies zal verbinden. Wat wil de overheid met haar subsidiëeringsbeleid? Wil zij de mogelijkheid bieden om het werk te laten verrichten dat het particulier initiatief ter hand heeft genomen? Dat is natuurlijk prachtig. Maar wil de overheid daarbij tevens bereiken dat het particulier initiatief zich organiseert overeenkomstig filosofieën die de overheid heeft geformuleerd? Of zal zij de filosofieën van het particulier initiatief de kans geven voor zover die filosofieën tot een redelijke mate van doeltreffendheid zullen leiden?

Het particulier initiatief, waarvan ook Humanitas een manifestatie is, heeft de eigenschap dat het eigen vormen kiest. De overheid, daarmee geconfronteerd, kan twee kanten op: zij kan dat kiezen van eigen vormen alle ontwikkelingskansen bieden; anderzijds kan zij ook het kiezen van vormen in een door haar wenselijk geachte richting duwen, en wel zodanig dat er van kiezen niet veel sprake meer is. In dit geval zou er sprake zijn van dirigisme, een begrip waarover in het gezelschap, hier bijeen, de meningen makkelijk uiteen zouden kunnen lopen als we ons op economisch terrein zouden begeven. Maar dat is niet onze taak. Wij bevinden ons op het terrein van het maatschappelijk werk in de ruimste zin en spreken daarover, verenigd op de basis van onze doelstelling zoals deze in de statuten van Humanitas is geformuleerd. Uit deze doelstelling blijkt duidelijk genoeg, dat de ontplooiing van ons particulier initiatief door dirigisme op dit terrein zou worden belemmerd en op de duur onmogelijk zou worden gemaakt. Aan de levensvatbaarheid van onze vereniging hoeft niet te worden getwijfeld. Zij is bijna aan haar zilveren jubileum toe en zij groeit nog steeds. Maar dirigisme kan daaraan een eind maken.

Nu zou ik niet willen beweren, dat onze vereniging moet voortbestaan omdat zij nu eenmaal bestaat. Wel beweer ik, dat wij onze vereniging laten voortbestaan omdat wij menen dat haar doelstelling de moeite waard is en dat wij in staat zijn overeenkomstig die doelstelling te functioneren. Het is onze taak en onze verantwoordelijkheid naar de verwezenlijking van deze gedachten te streven. (En wanneer ik zeg 'onze' bedoel ik de hele vereniging en haar organen, waar-

van we hier bijeen zien het congres als hoogste orgaan, en het hoofdbestuur). Die taak en die verantwoordelijkheid brengen ook mee, dat wij ons eventueel moeten opstellen tegenover plannen van de overheid als deze zouden gaan in de richting van een ons belemmerend dirigisme. Dat zou niet alleen Humanitas passen, maar ook alle andere manifestaties van particulier initiatief op ons terrein. Want particulier initiatief en dirigisme verdragen elkaar niet. Particulier initiatief dat bepaalde vormen en taken en terreinafbakingen van overheidswege krijgt opgelegd, moet zijn karakter van particulier initiatief verliezen; het zou worden tot een semi-overheidsorgaan dat zijn instructies krijgt uit Den Haag, een orgaan zonder eigen beleid en zonder eigen inspiratie. Ik stel de mogelijkheden nu wat extreem, wel beseffend dat er ruimte is voor allerlei tussen de uitersten in. Maar ook in die tussenruimte moeten we waakzaam blijven om niet al te zeer in de richting van het onwenselijke uiterste te worden gedrongen.

Over deze zaken spreek ik nu veronderstellendsgewijs. Maar er is aanleiding tot de overpeinzingen waaraan ik mij zo even overgaf. Die aanleiding is te vinden in het document van C.R.M. dat hier in bespreking zal komen op basis van het preadvies over het beleid van dat ministerie ten aanzien van de samenlevingsopbouw en de maatschappelijke dienstverlening. Dat document doet nog eens goed beseffen hoe zeer gemist wordt een wet met normen aan de hand waarvan de organisaties van het particulier initiatief kunnen weten waar zij aan toe zijn wat de overheid betreft, een wet waarin die organisaties waarborgen kunnen vinden voor hun voortbestaan, een wet binnen het kader waarvan de organisaties zich kunnen ontplooiën en hun meest doeltreffende organisatievorm kunnen opbouwen. Dit alles ten behoeve van de verwezenlijking van de doelstellingen die de organisaties hebben. Het werk van een organisatie als Humanitas moet, wil het zich kunnen ontwikkelen, continuïteit hebben. Het moet niet telkens per jaar worden bekeken. Wij moeten een basis hebben die ons in staat stelt voor ons werk een beleid uit te stippelen voor wat langere termijn.

Waar blijft toch die wet die normen hoort in te houden voor hetgeen de overheid ten aanzien van ons werk hoort te doen en te laten? Er ligt nog niet eens een van de regering afkomstig ontwerp op tafel. De regering behelpt zich met regelingen ad hoc, met circulaire en oekases. Waar blijft de wetgever? Al jaren en jaren wordt er van de zijde van het particulier initiatief zo'n wet verlangd. Die nagaat wat er van de zijde van het Ministerie van

C.R.M. elk jaar over wordt gezegd, valt aan de ene verbazing in de andere. Het is moeilijk niet te geloven, dat het ministerie het gevoel heeft, aan iets ondoenlijks bezig te zijn. Het gevaar bestaat, dat de jaarlijkse mededelingen ver het nog niet gereed zijn van een ontwerp zo zeer een gewoonte worden, dat er een afschuwelijk ongeval zou worden gevreesd als er werkelijk eens een wetsontwerp zou zijn geproduceerd dat aan deze gewoonte een einde maakte. Het enige bewonderenswaardige in dit drama zonder handeling is de opeenvolging van variaties in de jaarlijkse mededeling in de begrotingsstukken. Tot nu toe was het een spel voor twee dames en een heer. De tegenwoordige Minister, mejuffrouw Klompé, was ermee begonnen. Zij werd een jaar geleden vervangen door mevrouw Schouwenaar, die werd opgevolgd door de heer Vrolijk, die werd opgevolgd door mejuffrouw Klompé. Als ik ermee nu maar niet een cirkel gesloten is, een cirkel die de kans zou hebben vicieus te zijn.

Na elf jaar geleden constateerde Minister Klompé, dat de vraagstukken die zich voordoen bij de voorbereiding van een wetgeving, die zowel de maatschappelijke zorg als het maatschappelijk werk zou omvatten zeer gecompliceerd zijn: zij eisen 'een nauwkeurig onderzoek en een nauwgezet afwegen van opvattingen en gezichtspunten met name ten aanzien van de verhouding van overheid tot particulier initiatief, de samenwerking van particuliere organen en van deze met de overheid.' Deze probleemstelling klinkt ons nog steeds vertrouwd in de oren. Maar er werd ons iets te veel tegelijk verlangd. De vervanging van de Armenwet was toen reeds aan de orde. Dat was de maatschappelijke zorg, die samen met het maatschappelijk werk in één wet moest worden gevat.

En jaar later was deze problematiek nog steeds 'bij voortduring onderwerp van beraad.' Het jaar daarop werd melding gemaakt van het rapport van de commissie subsidievraagstukken uit de Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk. De reacties op dat rapport waren voor het Departement 'in studie genomen'.

In 1961 werd er ten departemente gericht aan een systematisering van de subsidieregelingen; waarover vrij uitvoerig werd verteld. Het jaar 1962 bracht een begrotingsstuk, zeggende dat verwijt is wel eens gemaakt, dat het departement op het terrein van de wetgeving achter blijft. Dat was dan 7 jaar geleden. Toen werd ook gezegd, dat de ministeriële subsidieregelingen helemaal bouwstenen inhouden voor het aliseren van een wetgeving, waarvan

de wenselijkheid en de noodzaak uitdrukkelijk worden erkend.

Minister Schouwenaar meent in 1965 — de Bijstandswet was inmiddels een feit geworden — dat de bezinning op een wetgeving voor het maatschappelijk werk en de subsidiëring voortgang zal moeten vinden. Een jaar later wordt verteld, dat voor die bezinning een departementale werkgroep is ingesteld. Deze werkgroep heeft, naar het jaar daarop door de heer Vrolijk werd meegedeeld, 'bereids overleg gepleegd' met deskundigen uit de kring van de Nationale Raad voor Maatschappelijk Werk. En het gesprek met deskundigen uit de vereniging van Nederlandse Gemeenten zou nu worden geopend. De arbeid vordert gestaag, meldt deze Minister een jaar later.

Dan komt Minister Klompé weer ten tonele. Bij de voorbereiding van een wettelijke regeling is dan, zo rapporteert zij, oriënterend overleg gepleegd en voortgezet met deskundigen uit het particulier initiatief en uit de kringen van provincies en gemeenten.

Verleden jaar verwachtte Minister Klompé dat overleg zou kunnen worden geopend met particulier initiatief, provincies en gemeenten, op basis van een nota waarin uitgangspunten voor een wetgeving zijn geformuleerd. Maar de opstelling van deze nota, zo heet het nu, in 1969, vraagt meer tijd dan was verwacht, doordat er telkens nieuwe problemen naar voren komen.

'Subsidiëren is besturen': aldus een van de uitspraken in één van de begrotingsstukken van het laatste decennium. Zeker, dat is heel duidelijk. Maar besturen hoort volgens normen te geschieden. Meer dan een eeuw geleden was besturen uit de vrije hand nog mogelijk, ook wanneer dat besturen rechten en plichten voor de justitiabelen meebracht. Maar volgens niet eens meer moderne opvattingen hoort het besturen te geschieden binnen het kader van een wet.

Nu kan mij eventueel worden tegengevoerd, dat wettelijke normen zodanig zouden kunnen uitvallen, dat Humanitas haar matjes wel kan oprollen, zodanig dus dat er voor een organisatie met een achtergrond zoals Humanitas die heeft, geen plaats meer zou zijn.

Daar wil ik twee dingen van zeggen. In de eerste plaats dit: als een wet onverhoopt zo zou uitvallen, dan weten we in elk geval waar we aan toe zijn. Maar ten tweede dit: de wet zal niet zo mogen uitvallen. Een wijze wetgever zal niet allerlei bestaande structuren met bijbehorende werkterreinen uit elkaar willen slaan. Een wijze wetgever zal een normenstelsel moeten opbouwen zoveel mogelijk op het patroon van de bestaande toestand. Hij zal willen codi-

ficeren datgene wat tot nu toe goed gewerkt heeft en wat tot nu toe subsidiëring waard is geacht.

Het opzetten van een wetgeving van deze soort zal ook het bijkomende voordeel hebben, dat er minder voorbereidende studie nodig zal zijn. Volstaan kan worden met een registratie van het bestaande en een globale toetsing aan globale normen van doelmatigheid. Zo'n wet zal dus ruimte moeten laten voor een zekere verscheidenheid aan structuren. Alleen wat tot strikt onmogelijke toestanden zou leiden, zou moeten worden belemmerd. Er zal ruimte moeten zijn ook voor vindingrijk uitgedachte vormen voor het functioneren van samenwerkingsorganen.

Het is een illusie te menen dat een ideaal stelsel kan worden ontworpen dat in een pluriforme samenleving als de Nederlandse zo maar pasklaar zou zijn om overal te worden aanvaard. Daarvoor hebben de organisaties die zich bezighouden met maatschappelijke dienstverlening of met samenlevingsopbouw of met beide terreinen tegelijk, omdat zij worden ervaren als in nauw verband met elkaar staande, al een te lange ervaring. Deze organisaties zullen zelf mee moeten kunnen denken, zullen hun vindingrijkheid moeten kunnen ontplooiën, maar niet onder dwang van een wet die factoren van het tot nu toe met toewijding opgebouwde negeert. De onmisbare basiswet zal breed genoeg moeten zijn om verscheidenheid te dekken.

Wat zal het ministerie van C.R.M. na zoveel jaren bezinning en studie en extern en intern overleg te voorschijn toveren? Ik zou niet willen zeggen: het doet er niet toe, als er maar een wet komt. Wel moet worden gehoopt dat er nu eindelijk iets van zal komen en dat het dan iets hanteerbaars zal zijn, maar niet een stukje dirigisme dat het particulier initiatief zal doen verwateren en verdwijnen. De behoefte aan wettelijke grondslag zal in de discussies van deze congresdagen telkens weer voelbaar zijn. De inhoud van zo'n wettelijke grondslag zal mede bepalend zijn voor structuurwijzigingen die wij zelf voor onze eigen organisatie met haar eigen identiteit wenselijk vinden en voorbereiden.

De wetgever — en, zolang een wet ontbreekt, de minister — zal ook rekening moeten houden met een probleem dat aan twee kanten actueel is, een probleem dat voortvloeit uit de neiging van de centrale overheid om veel op de gemeenten af te wentelen. Dat is een probleem voor de gemeenten zelf die chronisch met financiële moeilijkheden te kampen hebben. Waarbij nu juist de moeilijkheid zich kan voordoen dat in gemeenten met de minste financiële

De nota sociale hulpverlening

moelijkheden de maatschappelijke dienstverlening geen extra grote omvang hoeft aan te nemen en omgekeerd. Wat een probleem is voor de gemeenten is tegelijkertijd een probleem voor de organisaties van maatschappelijk werk. Dat is dan de tweede kant van deze hachelijke actualiteit. De gemeentefinanciën zijn natuurlijk een probleem van veel wijder strekking. Maar in elk geval merkt Humanitas er bij haar werk wel iets van. Als er wordt gestreefd naar een gezonde samenleving en als die samenleving ook plaatselijk in het oog wordt gevat, is er op ons terrein een verscheidenheid aan ervaringen die binnen de grenzen van een zo gering territorium als het Nederlandse niet wenselijk is.

Dit is een deelprobleem, dat ik wegens zijn actualiteit even heb willen aanvoeren.

Wij staan nu aan het begin van een Congres dat — niet voor het eerst — afgezien van het huishoudelijke deel — vooral een studiecongres zal lijken. Drie onderwerpen van verschillende aard maar toch met onderlinge samenhang, zullen achtereenvolgens ter tafel worden gebracht.

Uit de studie zullen gegevens moeten voortkomen voor verdere opbouw van onze organisatie en van ons werk. Onze onmisbare relatie met de overheid, die op onze terreinen ook haar verantwoordelijkheden heeft, zal op de achtergrond en soms ook op de voorgrond van onze studies en discussies voelbaar zijn. Maar voorop dient te staan dat wij ons bewust zijn van onze verantwoordelijkheid voor de verwezenlijking van onze doelstelling, die bepalend is voor ons werk en voor onze identiteit. Met die gedachte in het hoofd gaan wij nu aan het werk.

De heer Terlouw krijgt het woord voor een toelichting op de Nota Sociale Hulpverlening. Ook in het op het congres uitgereikte kaderblad (24e jaargang nr. 5) was daar al het een en ander over gezegd: De heer Terlouw bekijkt ter verduidelijking van de 'rode' nota nog eens vanuit de volgende uitgangspunten: wat is sociale hulpverlening; waarom sociale hulpverlening; hoe doen we het.

Wat is sociale hulpverlening?

Humanitas is een vereniging voor maatschappelijk werk. Dit is in wezen wat beknopt, omdat maatschappelijk werk gereserveerd is voor de beroepskracht. Artikel 2 van de statuten geeft wat meer ruimte; daar staat 'maatschappelijk werk in de ruimste zin'. Daarmee wordt bedoeld maatschappelijke dienstverlening. Dit omvat dan zowel beroepswerk als vrijwilligerswerk. De sociale dienstverlening richt zich op de relatie van de mens tot de ander en tot de georganiseerde maatschappij. Deze relatie kan verstoord zijn. Dit nu moet de maatschappelijke dienstverlening verbeteren door het bieden van hulp. In dit grote veld zijn allerlei hulp situaties denkbaar. Er zijn deelgebieden waarvan de beroepsmatige hulp er één is. Het gebeurt ook, dat men elkaar spontaan helpt, maar men kan zich aansluiten bij een organisatie als Humanitas om gezamenlijk met andere en met steun van de vakmensen deze hulp te verlenen. Dit is dan de sociale hulpverlening.

Waarom sociale hulpverlening

Er zijn een aantal praktische overwegingen b.v. van financiële aard. Bovendien zijn er in de samenleving allerlei bekwaamheden in veel gevarieerdere mate ter beschikking dan bij het beroepskader. Van groter belang is echter de meer principiële overweging om zoveel mogelijk burgers te betrekken bij de noden die in de samenleving bestaan.

Hoe doen we het?

Dit is de belangrijkste vraag: Hoe doen we het? Eén kant van de vraag kan worden belicht door te kijken naar de cijfermatige overzichten in de nota: 1000 Humanitas leden bereiken 6000 'hulpvragers'. De andere zijde van de vraag is aantrekkelijker. De vraag wordt dan 'Hoe doen we het... nog beter? In het rapport wordt ter beantwoording van de vraag aanbevolen de aanstelling van op dit terrein deskundige beroepskrachten, want we hebben tot nog toe te veel aandacht aan het doen besteed en niet aan de systematiek. Bezinning daarop is nodig. Ook in de nota is hieraan aandacht besteed.

De discussie volgende op de inleiding over de Nota Sociale Hulpverlening en voorafgaande aan de aanbevelingen van het hoofdbestuur met betrekking tot de ontwikkeling van het vrijwilligers-

werk bracht enerzijds kritiek op, anderzijds lof over de nota. Hoe kan het ook anders. De kritiek hield in: de vrijwillige medewerker wordt te afhankelijk gemaakt van de beroepskracht; hij wordt een 'hulpje'. De nota zal daarom toekomstige vrijwillige medewerkers kopschuwen maken.

Een belangrijke zaak die in de discussie naar voren kwam en misschien bij meerdere afdelingen een rol speelt, is de kwestie van de activiteit van de leden. Zij betalen hun contributie met de bedoeling verder met rust gelaten te worden.

Nadat de heer Terlouw de sprekers had beantwoord, belichtte de secretaris van het H. B. nog even de achtergrond van de aanbeveling van het H.B. inzake de Nota. Sociale Hulpverlening kennen we al heel lang. Er is daarom, volgens de heer van Grootheest naar gestreefd het vrijwilligerswerk te plaatsen in het kader van de huidige maatschappelijke situatie. We moeten nu ophouden met studeren en bekijken of er in deze tijd nog behoefte aan het werk van de vrijwilliger bestaat. Er moeten beroepskrachten aangetrokken worden met specialisatie groepswork of sociaal-cultureel werk.

De aanbevelingen van het h.b. die hieronder volgen, worden door het congres overgenomen.

Aanbevelingen

Met de aanbieding van de nota Sociale Hulpverlening, die ingevolge een opdracht van het Congres 1967 tot stand is gekomen, legt het hoofdbestuur u de volgende aanbevelingen voor:

1. Aanvaarding van de inhoud van de nota, waarvan de belangrijkste punten zijn samengevat in hoofdstuk VI onder A.

Hierbij tevens te aanvaarden de duidelijke consequenties, die aan de uitbouw van de sociale hulpverlening zijn verbonden en als volgt kunnen worden samengevat:

A) De noodzaak tot grotere stimulering van de sociale hulpverlening als taak voor afdelingsbesturen en leden.

B) Het mobiliseren van de gehele vereniging om

a) te onderzoeken wat de behoefte aan sociale hulpverlening is in het werkbied van de afdelingen;

b) gegevens te verzamelen omtrent de leden (als mogelijke vrijwillige medewerkers);

De 42.000 van Van Grootheest

2) Het bevorderen van de aanstelling van specifieke beroepskrachten om
1) de sociale hulpverlening vanuit landelijk-gewestelijk verband te stimuleren;
3) de verdere uitbouw van de sociale hulpverlening op plaatselijk niveau ter hand te kunnen nemen als de omvang van deze werkvorm dit noodzakelijk maakt.

4) Het instellen van een — zo breed mogelijk samengestelde — landelijke verkogroep, met o.m. de volgende — onder a t.m. c genoemde — opdrachten:

a) beraad op de praktische toepassing van de sociale hulpverlening in kleinere verbanden (regionaal-plaatselijk);
b) het (doen) voeren van overleg met de overheid ten aanzien van de financiële consequenties verbonden aan sociale hulpverlening;
c) het voorbereiden van één of meer in 1970 te houden studieconferenties ter behandeling van de praktische toepassingmogelijkheden. Het verdient wellicht aanbeveling deze conferentie(s) te laten voorafgaan door regionale besprekingen.

En wat zeggen de bejaarden?

In bijna alle kranten en zeker in alle vaktijdschriften hebben onze deskundigen in de laatste maanden hun meningen, visies en opvattingen ten beste gegeven over het bejaardenbeleid. Ministers en staatssecretarissen lieten zich ook niet onbetuigd. Zelf heb ik ook hier en daar mijn duit in het zakje gedaan. Allemaal weten we precies wat goed is voor de bejaarden! Wat ik me nu wel zo langzamerhand begin af te vragen is: Wat vinden de bejaarden eigenlijk goed voor zich zelf? v. Gr.

Op de zondagochtend houdt de secretaris van het HB, de heer Van Grootheest, zijn inleiding met betrekking tot het 'gele boekje' of wel het Preadvies. Hij noemt daarin een pamflet 'wegwijzer in koepeltjesland' — motto: 'Gewaakt moet worden tegen milieuvervuiling veroorzaakt door een teveel aan overkoepelende organen' — waaruit enkele citaten hieronder volgen en wel voor de afwisseling van dit beperkte congresverslag en ook ter verduidelijking van de inleiding.

Er zijn, als de plannen van de minister doorgaan, plm. 55 Provinciale Raden mogelijk en plm. 520 Stedelijke Raden. Mogelijk is het dan om plm. 650 wijk-opbouworganen te creëren; dit kunnen er echter ook 1000 zijn. Dit zijn tesamen 1366 organen. Als in de provinciale raden voor Overleg en Advies 30 mensen meedoen dan participeren daarin 330 Nederlanders. Als in de stedelijke organen voor Overleg en Advies eveneens 30 mensen meedoen, dan is er voor nog eens 3900 Nederlanders werk aan de winkel. Als in de Provinciale Raden 30 mensen meedoen, dan is er wederom voor 1650 Nederlanders iets te doen.

Als er in de Stedelijke Raden 20 mensen meedoen dan verschafte dat aan 10.400 Nederlanders het nodige tijdverdrijf.

Als in de wijkorganen 40 mensen meedoen dan zijn daar 26.000 Nederlanders bij betrokken, zodat het totaal aantal personen dat bij de overleestructuur betrokken is, globaal berekend op ruim 42.000 uit komt.

Hieronder volgt de samenvatting van de inleiding, de discussie en het antwoord op de discussie:

Het Ministerie van C. R. M. voert een beleid, waarover ik in het preadvies wat kritische kanttekeningen heb geplaatst niet alleen met het oog op het functioneren van Humanitas, maar deze kritiek is vooral ingegeven door mijn bezorgdheid over het functioneren van de democratie. Het Ministerie houdt zich met de democratisering van de samenleving bezig door middel van de samenlevingsopbouw die er tevens op gericht is het welzijn te bevorderen.

Inspraak en participatie spelen in dit kader een belangrijke rol. Deze beleidsdoelstellingen moeten o.m. worden gerealiseerd door middel van territoriale organen. Het welzijnsbevorderend effect en de bijdrage tot democratisering betwijfel ik: het bevorderen van het welzijn is een politieke functie en de organen, die de Minister voor ogen staan, hebben geen plaats in de politieke bestuurlijke structuur. Bovendien, op de samenstelling van deze welzijnsorganen heeft de burger geen invloed, er is geen verantwoordingsplicht en geen openheid.

Wat deze kwestie aangaat, zijn er twee dingen nodig — een wettelijke regeling met betrekking tot de functie van deze organen — meer belangstelling van de

politieke partijen voor de principiële aspecten van deze ontwikkeling. Wat heeft dit met Humanitas te maken? Humanitas gaat een bijdrage leveren aan de samenlevingsopbouw. Wij moeten ons dan bewust zijn van de structuren waarbinnen wij ons bewegen.

Bovendien, ook t.a.v. de samenwerkingsorganen wordt er een beleid gevoerd door C. R. M. De functie van de instellingen moet tweeledig zijn, en bij voorkeur door twee aparte organen worden behartigd. Een orgaan voor maatschappelijke dienstverlening, het ander voor de samenlevingsopbouw.

In stelling I brengt het h.b. tot uitdrukking dat Humanitas een functie heeft te vervullen op het terrein van de samenlevingsopbouw. Wordt deze stelling aangenomen dan moet het congres daaraan de opdracht verbinden na te gaan in welke vorm dat zal moeten gebeuren en welke organisatievorm daar bij past. Ik denk hierbij aan het pamflet dat is uitgereikt.

Ook de uitvoering van de maatschappelijke dienstverlening heeft het departement onder de loupe genomen en het heeft gezegd bij monde van de heer Gijsberts plv. directeur-generaal van de 'Maatschappelijke Ontwikkeling': 'Deze taak moet in organen van voldoende omvang geschieden zodat er functionarissen voor de bedrijfsvoering kunnen worden aangetrokken. Men zal tot fusie over moeten gaan, anders zal men er toe gedwongen worden.'

We komen nu aan het onderwerp samenwerking.

In stelling II staat dat Humanitas streeft naar samenwerking met het doel een doelmatiger uitvoering van de maatschappelijke dienstverlening. De Minister streeft hier ook naar, maar de al eerder geciteerde heer Gijsberts spreekt over fusies.

Samenwerking houdt voor Humanitas in, dat er een voorkeur voor bepaalde instellingen bestaat, maar dat die wordt bepaald door de concrete samenwerkingsmogelijkheden en de meest doelmatige vorm van werken. Op landelijk niveau hebben we nog geen zakelijke uitgangspunten, ondanks de vele gesprekken met de levensbeschouwelijke organisaties, gevonden. Wij willen niet blijven wachten of wij misschien ook mee mogen doen. Daarom moet dat landelijk overleg over de principiële punten snel van de grond komen. Wij

zouden, indien wij niet als volwaardig partner aan dit gesprek kunnen meedoen, de discussie met de landelijke organisaties op de verschillende werkterreinen van de maatschappelijke dienstverlening op algemene grondslag kunnen initiëren.

Ook is er de mogelijkheid van de interne schaalvergroting, die wellicht de voorkeur verdient zolang de uitgangspunten voor externe samenwerking niet zijn geformuleerd.

In stelling III is getracht onze uitgangspunten voor samenwerking neer te leggen. Het congres dient daarover vandaag een beslissing te nemen. Die beslissing zal niet eenvoudig zijn, omdat de draagwijdte ervan niet is te voorzien.

Op de inleiding volgde een discussie die werd begonnen door de ere-voorzitter mr. J. in 't Veld. De terminologische spraakverwarring, waar iedere belangstellende in deze tak van werk mee worstelt, werd terecht door hem naar voren gehaald. Het was bij de heer In 't Veld opgekomen toch de benadering van C. R. M. niet te kritisch te bekijken. Er zijn drie belangrijke werkterreinen, maatschappelijk werk, cultureel werk en sociaal-hygiënisch werk. Het is de bedoeling van C. R. M. deze terreinen vanuit één gezichtspunt te bekijken. De inleider heeft zich afgevraagd of er nu wel voldoende participatie van de instellingen mogelijk is. Dit zal afhangen, aldus de heer In 't Veld, van die instellingen zelf. We moeten ook niet bang zijn politieke zaken aan te pakken.

Bij monde van de sekretaris stelde de afdeling Rotterdam, dat het juist is zich kritisch op te stellen tegenover het eventuele welzijnsbevorderend effect van het C. R. M.-beleid. Wat de resoluties betreft, had Rotterdam een pregnanter formulering verwacht. De huidige voorstellen zijn te vrijblijvend.

De voorzitter van het gewest Friesland, de heer Jongstra, sloot zich aan bij de openingsrede van de heer Stempels en drong aan op een wet. Die zal er later wel eens komen, maar de Tweede Kamer zal dan gemanipuleerd worden. De scheiding maatschappelijke dienstverlening — samenlevingsopbouw bevalt spreker niet zo. We moeten ons eerst sterk maken, voordat we de maatschappelijke dienstverlening gaan afstoten naar algemene stichtingen, die buitengewoon ondemocratisch zijn. We moeten daarom eerst weten wie wij vertegenwoordigen en wie de confessionele broeders denken dat wij vertegenwoordigen. Hetzelfde geluid uit IJmond bij monde

van de heer Logger en uit Zuid-Limburg klonk iets dergelijks met de bijzonderheid dat de heer de Kock vertelde dat daar de R. K. instellingen zich algemeen gingen noemen.

Uit de verdere discussie kwamen geen wezenlijk nieuwe gedachten voort. Alleen de afgevaardigde van Noord-Brabant, de heer Koot, stelde voor door middel van een soort Tweede Gemeenteraadsverkiezing het bestuur van een welzijnsorgaan vast te stellen.

Antwoord van de heer Van Grootheest

De terminologie is een moeilijke zaak. Er bestaat inmiddels bij de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn een Commissie Terminologie, die aan 't werk is eenheid te brengen in de vaktermen.

Wat het beleid van C. R. M. betreft, kan gezegd worden dat de beleidsdoelstellingen zeker de moeite waard zijn. De doelstellingen omvatten het volgende: een geïntegreerd welzijnsbeleid, democratisering, een overzichtelijker structuur en een grotere doelmatigheid. Beleidsdoelstellingen echter vormen nog geen beleid. Geïntegreerde welzijnsbevordering is een gigantische opgave. Met betrekking tot de democratisering moet je je afvragen of de minister wel de juiste instrumenten (raden voor overleg en advies) gebruikt. Moeten overheid en particulier initiatief wel samen in zo'n overleg structuur. Dit is een politieke vraag. In de overlegorganen zitten de bureaucratie van de overheid en de bureaucratie van het particulier initiatief. De overlegorganen komen weer vol te zitten met functionarissen, met technici. Waar zit nu de burger?

Ook bij de derde doelstelling, de overzichtelijker structuur, zeg je: dat is goed. Maar is de structuur die de minister zich voorstelt d.m.v. al die overlegorganen wel zo overzichtelijk? Dat is toch wel de vraag. Deze overlegorganen hebben geen enkele bevoegdheid, ze zijn niet competent. Wordt hiermee nu de doelmatigheid bevorderd? Vraagtekens zijn meer op hun plaats.

Wij moesten als h.b. de stellingen wat ruim formuleren. Dit is niet ingegeven door een voorkeur voor vrijblijvendheid, maar het is het gevolg van onzekerheid. De grondslagen voor de samenwerking zijn nog door niemand omschreven. De samenwerking moet in fasen tot stand komen.

Met die grondslagen hangt nauw samen, wat de heer Jongstra naar voren heeft gebracht. Wie zijn wij, wie vertegenwoordigen wij. In een bepaalde Gemeente kwam er een vorm van samenwerking van de grond. Er was naast Humanitas nog een instelling voor

maatschappelijk werk. De buitenkerkelijken maakten 43 pct. van de bevolking uit. Humanitas kon 1 zetel krijgen in het bestuur van 12. De overige buitenkerkelijke zetels zouden dan gaan naar NVV, Nivon en andere organisaties, die niet met maatschappelijk werk te maken hebben en die voor het gemak ook nog tot buitenkerkelijke organisaties werden verklaard. Wij hebben nu vier zetels, doordat we toen onze uitgangspunten op tafel hebben gelegd, maar de plaatselijke afdeling wilde wel met veel minder genoegen nemen. Het moet echter niet zo zijn, dat wij voor de samenwerking iedere prijs moeten betalen, die ons gevraagd wordt.

De heer Koot uit Brabant heeft met zijn voorstel tot verkiezing de kern van de zaak blootgelegd: welzijnsbevordering is een politieke zaak; aan de organen voor overleg en advies ontbreke openheid, openbaarheid en verantwoordingsplicht, en daarmee zijn ze wat hun bijdrage tot de democratisering betreft, getekend. We zijn inmiddels terug bij het beleid van C. R. M. en aan dat beleid kleefte nog een bezwaar: de minister wil in één klap alle bereiken. De heer In 't Veld heeft gezegd dat we ons niet zo vreselijk ongerust hoeven te maken, want de organen zijn er toch zelf bij. Dat is niet zo. Het bewijs daarvoor is de procedure van inspraak van de instellingen in de subsidieregelingen van het departement. Het dagelijks bestuur van de Nationale Raad kreeg de Nota inzake de samenwerkingsoverlegorganen toegestuurd om advies, maar mocht deze niet bekend maken. Met veel moeite is gedaan gekregen dat de nota in ruimere kring werd verspreid. Het advies moest echter binnen 14 dagen terug zijn. Deze opvatting van C. R. M. over inspraak doet de daren te berge rijzen. Omdat inspraak (en behandeling in de Tweede Kamer) ontbreekt, moet het beleid van C. R. M. zeer kritisch bekeken worden. Wij hebben hierin als Humanitas een taak, omdat er geen publieke opinie bestaat op dit terrein.

Resoluties

De resoluties I, II en III worden na een discussie over ingediende amendementen in enigszins gewijzigde vorm overgenomen. Omdat ze voor het toekomstige beleid van Humanitas belangrijk zijn en bepaalde richtlijnen aangeven, drukken we de geamendeerde resoluties in hun geheel af.

Resolutie I

Het congres van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk 'Humanitas' in vergadering bijeen op 25 en 26 oktober 1969 te Enschede overwegende:

dat maatschappelijke dienstverlening niet beperkt kan blijven tot de hulpverlening bij individuele problemen, doch dat ook door middel van de maatschappelijke dienstverlening naar vermogen dient te worden bijgedragen aan een gezond maatschappelijk leven; voorts overwegende, dat het streven naar en het werken aan een gezonde samenleving een zaak is waarbij de burger ook zo direct mogelijk behoort te zijn betrokken;

voorts overwegende, dat Humanitas gezien kan worden als een bundeling van diegenen die zich op grond van artikel 2 en 3 van de statuten er voor hebben uitgesproken, een gezonde samenleving te willen bevorderen, stelt vast:

dat het tot taak en doelstelling van de vereniging Humanitas behoort een bijdrage te leveren aan de samenlevingsopbouw voor zover deze bijdrage voortvloeit uit of nauw verband houdt met de maatschappelijke dienstverlening; draagt het hoofdbestuur op: in overleg te treden met die deelorganen van de vereniging, die als samenwerkingsorganen in het bijzonder bij de de samenlevingsopbouw zijn betrokken teneinde na te gaan wat onze bijdrage kan zijn en in welke vorm deze kan worden gegoten.

Resolutie II

Het congres van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk 'Humanitas' in vergadering bijeen op 25 en 26 oktober te Enschede overwegende:

dat Humanitas de samenwerking met andere organisaties vooral nastreeft met het oog op een doelmatige uitvoering van de maatschappelijke dienstverlening en het bevorderen van een overzichtelijke organisatiestructuur stelt vast: dat Humanitas openstaat voor samenwerking met levensbeschouwelijke en algemene organisaties, dat noch voor een samenwerking met levensbeschouwelijke organisaties noch voor die met algemene organisaties een voorkeur bestaat, dat voorkeur slechts zal worden bepaald op grond van concrete samenwerkingsmogelijkheden en de meest doelmatige vorm van werken, draagt het hoofdbestuur op:

in contact te treden met andere landelijke organisaties op het terrein van de maatschappelijke dienstverlening teneinde na te gaan of en in hoeverre er bij deze organisaties bereidheid bestaat de samenwerking te bevorderen op plaatselijk, regionaal, provinciaal en landelijk niveau en indien dit het geval is te trachten tot overeenstemming met deze organisaties te komen ten aanzien van de principiële uitgangspunten van deze samenwerking.

Over de resultaten van deze bemoeieningen dient het hoofdbestuur verslag uit te brengen aan en in overleg te treden met de Verenigingsraad.

Resolutie III

Het congres van de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk 'Humanitas' in vergadering bijeen op 25 en 26 oktober te Enschede overwegende:

dat nog niet vaststaat dat verregaande samenwerking tussen de verschillende organisaties op het terrein van de maatschappelijke dienstverlening realiseerbaar zal zijn; voorts overwegende, dat het proces dat tot samenwerking zal moeten leiden in fasen dient te verlopen, voorts overwegende, dat voor Humanitas de volgende punten van belang zijn bij het deelnemen in enigerlei vorm van samenwerking met andere organisaties:

- 1e dat het werk kan geschieden vrij van leerstelligheid;
- 2e dat de vorm waarin de samenwerking wordt gegoten democratisch van karakter is;
- 3e dat voorkomen dient te worden, dat door de samenwerking t.a.v. één werkvorm, het doelmatig uitvoeren van andere werkvormen die Humanitas behartigt in het gedrang komt;
- 4e dat t.a.v. de deelnemers in de samenwerking geen discriminerende voorwaarden worden gesteld;
- 5e dat Humanitas er de voorkeur aan geeft dat samenwerkingsvormen meer dan één werkvorm van maatschappelijke dienstverlening omvatten en dat wanneer de samenwerking op het terrein van één werkvorm tot stand komt deze zodanig zal moeten zijn, dat zij de samenwerking met andere werkvormen niet in de weg staat;
- 6e dat bij het aangaan van samenwerking met andere organisaties de belangen van de bij Humanitas in dienst zijnde medewerkers niet onevenredig in het gedrang mogen komen;
- 7e dat enigerlei vorm van samenwer-

king op het plaatselijk, regionaal en provinciaal niveau dient te passen in een structuur, die erop gericht is de overzichtelijkheid van de maatschappelijke dienstverlening te bevorderen;

besluit:

dat samenwerking met andere organisaties op het terrein van de maatschappelijke dienstverlening niet dient te worden gerealiseerd in de vorm van een fusie indien deze gepaard gaat met het verlies van eigen identiteit van de vereniging, doch dat overigens elke vorm van samenwerking in principe aanvaardbaar is, indien rekening wordt gehouden met de aan dit besluit ten grondslag liggende overwegingen; dat indien er geen duidelijke aanwijzingen bestaan, dat een samenwerking met andere organisaties binnen afzienbare tijd mogelijk is, de interne schaalvergroting met kracht dient te worden bevorderd ten behoeve van een doelmatige uitvoering van de maatschappelijke dienstverlening; draagt het hoofdbestuur op; te onderzoeken of het mogelijk is modellen van samenwerking op plaatselijk regionaal en provinciaal niveau te ontwerpen en zo ja, deze modellen ter beschikking te stellen van de deelorganen.

Een motie

De afdeling Hilversum komt na de stemming over de resoluties met een motie, die zo belangrijk is, dat deze niet aan de lezers kan worden onthouden.

De motie luidde: Het Congres van Humanitas, overwegende dat de participatie en inspraak van de burgers die moeten leiden tot een goede democratische besluitvorming onvoldoende aanwezig zijn in het genoemde en zich ontwikkelende beleid met betrekking tot de samenlevingsopbouw en de maatschappelijke dienstverlening, verzocht het hoofdbestuur deze uitspraak ter kennis te brengen aan de Tweede-Kamer-fracties van de politieke partijen, opdat daarmee bij beoordeling van het beleid en bij de totstandbrenging van een wet terzake rekening kan worden gehouden. Deze motie wordt bij acclamatie aangenomen.

Het laatste programmapunt: het interimrapport van de werkgroep organisatie

Het bestaan van de Werkgroep Organisatie is het resultaat van een aanbeveling aan het congres in 1967. In de twee jaren na Eindhoven is er gewerkt om door middel van een aantal 'hearings' bij alle geledingen binnen Humanitas een inzicht te krijgen in de werking van de bestaande organisatiestructuur. Op grond daarvan en de ontwikkelingen van het beroepsmatige maatschappelijke werk is het Interimrapport tot stand gekomen. De heer Ebbeling leidt het rapport in.

Als werkgroep zijn wij nog steeds onderweg. We wilden toch nu al een bespreking op het congres, omdat we het Congres willen aftasten over onze voorlopige conclusies. Organisatieproblemen ontstaan enerzijds omdat de organisatie groeit, anderzijds omdat de maatschappelijke ontwikkeling bijzonder snel gaat. Deze maatschappelijke ontwikkeling heeft de professionalisering van het maatschappelijk werk met zich meegebracht. De grote vraag luidt: Hoe kan men tot een organisatie komen, die de beroepsmatige hulpverlening binnen Humanitas zo optimaal mogelijk tot zijn recht kan doen komen. De invloed op de organisatie van de subsidieregelingen is eveneens een factor waarmee terdege rekening moet worden gehouden. Dit zijn zo enige achtergrondgegevens, die geleid hebben tot de formulering van de **voorlopige** conclusies.

Conclusie I. De voortschrijdende professionalisering maakt het noodzakelijk dat het beroepswerk gebaseerd wordt op beheerbare eenheden van zodanige omvang dat de leidinggevende en bedrijfsvoerende functie professioneel kan worden uitgeoefend en dat in het beleid professionele inzichten tot uitdrukking kunnen komen. De tweede conclusie heeft te maken met de meervoudige doelstelling van Humanitas. De organisatiestructuur moet zodanig zijn, dat de diverse werksoorten volledig tot hun recht kunnen komen. De derde voorlopige conclusie houdt in het probleem centralisatie of decentralisatie. Als er een organisatorische onderscheiding komt tussen beroepswerk enerzijds en verenigingswerk anderzijds, dan komt de vraag decentralisatie of centralisatie aan de orde.

In de discussie naar aanleiding van de woorden van de heer Ebbeling liep weer de rode draad van de samenwerking, die alles te maken heeft met de organisatiestructuur van de vereniging. Ook de schaalvergroting in eigen kring werd weer naar voren gehaald. De begeleiding van de beroepskrachten laat in éénmansposten wel eens te wensen over. Door schaalvergroting, maar ook door samenwerking met andere instellingen kan hier aan worden gewerkt. De onderscheiding tussen beroepswerk en verenigingswerk heeft bij een van de deelnemers aan de discussie de vrees doen groeien, dat men wellicht zou overwegen het beroeps-

werk in een stichting onder te brengen. Daarmee gaat een stuk motivatie van de vrijwillige medewerker verloren. Het belangrijkste uit het antwoord van de heer Ebbeling is, dat men er niet aan denkt het beroepswerk in een stichting onder te brengen. Je kan de zaken best scheiden en zijns inziens kan de vrijwillige medewerker heel goed los van de beroepskracht functioneren. De schaalvergroting is een nuttige zaak. Bij de afdelingen in de grote steden is er tussen bestuur en beroepskrachten geen communicatieprobleem. De leidinggevende functionaris fungeert als vertaler tussen dat wat er professioneel gebeurt en dat wat er aan beleid geformuleerd moet worden door het bestuur.

Tot zover het antwoord van de heer Ebbeling. De voorzitter sluit vervolgens het congres.

'HUMANITAS' — HAREN

vraagt

Gedipl. maatsch. werker (a.m.w.)

t.d.v. het revalidatiecentrum Beatrixoord te Haren
Sal. vlg. rijksreg.; auto-verg.
werkbegeleiding, adviescommissie, supervisie mogelijk enz.

Soll. aan de secr.
de heer H. Meijer, Vondellaan
59, Haren.

Inl. bij de heer T. J. Kolk, dir.
gewest Groningen,
Hoendiepkade 1b
Groningen
tel. 050-20633

Discussie

Ons lid de heer H.v.D. te H. schreef ons:

Geachte redactie,

Ik lees steeds maar in Uw blad, dat ik als burger moet participeren in de samenlevingsopbouw, maar kunt U mij vertellen wat dat eigenlijk is: samenlevingsopbouw?

Bij voorbaat dankend,

H. v. D. te H.

Antwoord van de Red.

Geachte heer v. D. te H.

Het verwondert ons zeer, dat U nu nog steeds niet weet wat samenlevingsopbouw is.

Niettemin zullen we het nog een keer haarfijn uit de doeken doen.

Wij citeren daartoe uit de concept-subsidieregeling samenlevingsopbouw:

'De samenlevingsopbouw is gericht op het bevorderen van een optimaal functioneren van de samenleving. De samenlevingsopbouw biedt structuringsmogelijkheden voor het 'samenlevingsspel' in passende middelen om te voorzien in de behoeften met het oog op het functioneren van de samenleving. Het gaat daarbij niet zozeer om de inhoud van het verkeer en de samenwerking tussen mensen en organisaties als wel om het mechanisme van het samenleven op zichzelf.'

Wij nemen aan, dat het U nu duidelijk is.

Hoogachtend,
Red. Humanitas.

De heer H. v. D. te H. schreef ons terug:

Het is nu heel duidelijk.

Maar ik zal jullie één ding vertellen: ik ben 18 jaar getrouwd — en hoewel er in elk huwelijk wel eens wat is — laat ik me noch door de regering noch door jullie verleiden om maar in concubinaat te gaan leven. En wat die passende middelen betreft, ik vind, dat jullie wel een beetje erg ver gaan.

H. v. D. te H.

De 'opiniepeiling'

Tijdens het congres in Enschede is een klein onderzoekje gehouden onder de congresgangers, zowel genodigden als afgevaardigden van de Humanitas afdelingen. Het onderzoekje heeft niet de bedoeling een of andere sociologische hypothese te toetsen. Opinipeiling is een betere benoeming. De uitslag kan dan ook niet anders gezien worden dan betrekking hebbend op de aanwezigen.

Al is er dan geen sprake van een achterliggende hypothese, er is wel uitgegaan van een volledig imaginaire situatie, die is als volgt: iedere belastingplichtige Nederlander moet over 1970 f 100.— belasting extra betalen. De belastingplichtige mag zelf bepalen op welke wijze het geld aan een aantal genoemde algemene voorzieningen besteed moet worden. De 19 posten zijn: 1) verlaging van het aantal leerlingen per klas op de lagere school; 2) verhoging beurzen studenten; 3) verhoging subsidie aan instellingen voor bejaardenwerk; 4) uitbreiding van de culturele voorzieningen; 5) verhoging van subsidies voor jeugdvoorzieningen; 6) bevordering openlucht recreatie; 7) behoud van natuurgebieden; 8) verhoging subsidie kinderbescherming; 9) verbetering van het gevangeniswezen; 10) uitbreiding van de ontwikkelingssamenwerking; 11) verhoging subsidies woningwetwoningen; 12) verhoging subsidies experimentele woonvormen; 13) uitbreiding van het aantal in 1970 te bouwen woningen; 14) tegengaan van milieuverontreiniging; 15) bezitsvorming onder de werknemers; 16) pensioenvoorziening voor iedere Nederlander op basis van 70 pct. van het laatst verdiende salaris; 17) oplossing parkeerprobleem in de steden; 18) snellere aanleg autosnelwegen; 19) grotere doelmatigheid bij openbaar vervoer.

De vastgestelde spelregel luidt: Men mag posten overslaan, maar er moeten er minimaal drie met een bedrag worden bedoeld. Ook is er de mogelijkheid aan te geven of men zelf iets wil houden van de f 100.— en zo ja, hoeveel. In de tabellen is dit bedrag gerangschikt onder het totaal nummer 20. Ook geslacht, leeftijd en woonplaats zijn gevraagd.

De uitslag van het Humanitas-opiniepeilingkje:

Allereerst de leeftijdsverdeling, (zie tabel I), in leeftijdsgroepen van 5 jaar, van de aanwezigen op het congres. Maar nogmaals, generalisatie naar enige andere groep binnen of buiten Humanitas is niet verantwoord. De in kolommen aangegeven cijfers zijn procenten van het totaal aantal congresgangers, dat het formulier heeft ingevuld (209).

De in de congreszaal aanwezige zijn gemiddeld niet aan de jonge kant. De gemiddelde leeftijd, berekend met be-

hulp van de klassemiddens, van de mannen is 48,6 jaar, die van de vrouwelijke aanwezigen 47,6 jaar. De gemiddelde leeftijd van alle aanwezigen is 48,3 jaar.

Hoe is het geld verdeeld?

Voordat een antwoord gegeven wordt, moet eerst iets over de verwerking van de gegevens worden verteld. De geldbedragen van ieder formulier zijn gerangschikt in klassen. Dit is nodig, omdat de gegevens met de hand zijn verwerkt. De opgegeven bedragen onder de f 10.— zijn ondergebracht in groepen van twee gulden, de bedragen van f 11.— tot en met f 19.— in groepen van drie gulden en de bedragen van f 20.— tot en met f 49.— in groepen van vijf. Voor de berekening van de uitgaven per post is gebruik gemaakt van de middens van de gevormde klassen.

In de tweede tabel is weergegeven per geslacht de verdeling van het belastinggeld. De eerste drie kolommen geven weer de verdeling van het totaal van de door de aanwezigen te verdelen pot. Er waren 75 vrouwen (totaal weg te geven f 7.500.—), 134 mannen (is: f 13.400.—), samen maakt dat f 20.900.— De totaal bedragen kloppen niet helemaal, maar dat komt omdat er met klassen is gewerkt.

De drie overige kolommen laten zien hoe het bedrag van honderd gulden gemiddeld besteed is door de aanwezige vrouwen, mannen en door alle congresgangers.

(De verdeling van de honderd gulden is hetzelfde als een procentuele verdeling, zoals in het kopje van de kolom is aangegeven). De som van de kolommen is ook hier niet precies honderd. Behalve eerder genoemde oorzaak spelen hier afrondingsverschillen een rol.

Bekijken we de procentuele verdeling, dan zien we dat de eerste post met kop en schouders boven alle andere posten uitsteekt. Daarna komen tegengaan milieuverontreiniging en de pensioenvoorziening als tweede en derde op de prioriteitenlijst. 1) De verschillen tussen de door de vrouwelijke en mannelijke aanwezigen gewenste besteding zijn niet groot. De verschillen tussen mannen en vrouwen zijn opmerkelijk, maar niet groot bij de posten met de nummers 6, 7, 9, 14 en 18. Men kan over deze verschillen enkele opmerkingen maken, maar deze zijn speculatief. Minder speculatief is de opmerking die bij

post 18 geplaatst kan worden: de man wordt meer geconfronteerd met de vervoers(on)mogelijkheden dan de vrouw. Telt men de posten 17, 18, 19 bij elkaar op, dan ziet men de bereidheid bij mannen in totaal f 9,20 (is: 9,2 pct. van de te besteden f 100.—) te besteden tegen vrouwen f 7,30.

Overigens waren er bijzonder weinig mensen die een, en dan maar een klein, gedeelte voor zich zelf wilden houden. We zullen maar geen verband leggen met de debatten over de belastingverlaging onlangs in de Tweede Kamer.

Het cijfermateriaal is ook nog gerangschikt naar provincie van herkomst. De uitslag geeft geen significante verschillen te zien. Men zou verwachten dat de congresbezoekers komende uit Noord- en Zuid-Holland meer geld willen besteden aan de milieuverontreiniging. Niets is minder waar. Een gemeentelijke indeling volgens de classificatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek naar aantal inwoners en karakter — industrieel en agrarisch — levert zegge en schrijve één verschil op: Alle aanwezigen besteden f 9,30, aan het tegengaan van de milieuverontreiniging; de congresgangers uit de grootste steden willen hieraan f 10,40 besteed zien. Een van de inzenders vermeldde op het formulier met betrekking tot deze post: 'Vooral in het Noorden.'

In tabel III, weergevende de gemiddelde verdeling van het bedrag van honderd gulden over de 20 posten naar geslacht en naar leeftijd. Ook hier geldt weer dat vanwege het werken met klasse en het afronden, de totalen niet exact op f 100.— uitkomen. De 12 leeftijdsgroepen uit tabel I zijn, om een duidelijkheid tendentie naar voren te halen, samengetrokken tot 4 leeftijdsgroepen. De verschillen tussen de twee geslachten worden bij de navolgende beschouwing in het midden gelaten. Alleen de cijfers in de totaal-kolommen worden bekeken.

De verschillen van de derde post, verhoging van de subsidies aan instellingen voor bejaardenwerk, loopt sterk op met de leeftijd. Dat is nogal logisch. Het omgekeerde zien we bij de verhoging subsidies jeugdvoorzieningen (post 5). Het bevorderen van experimenten met nieuwe woonvormen (post 12) vertoont ook een duidelijk verband met de leeftijd. De boven 65-jarigen willen daar gemiddeld 40 cent aan uitgeven. Merkwaardig als men hierbij de gedachte betreft, dat bejaardenflats — en ook daar zijn experimenten meer mogelijk — zoals deze nu worden gebouwd door een groeiend aantal architecten (sic) een 'social crime' worden genoemd. De pensioenvoorziening en ook dat is

TABEL I

Leeftijdverdeling van de aanwezigen op het congres naar geslacht.

	abs.	pct.	abs.	pct.	abs.	pct.
	M		VR		Tot.	
—25	1	0,7	5	6,7	6	2,9
25—29	7	5,2	2	2,7	9	4,3
30—34	8	6,0	3	4,0	11	5,3
35—39	10	7,5	7	9,3	17	8,1
40—44	26	19,4	16	21,4	42	20,1
45—49	25	18,7	10	13,3	35	16,7
50—54	17	12,7	9	12,0	26	12,5
55—59	14	10,5	9	12,0	23	11,0
60—64	11	8,2	6	8,0	17	8,1
65—69	9	6,7	7	9,3	16	7,6
70—74	4	3,0	0	—	4	2,0
75 e.o.	2	1,4	1	1,3	3	1,7
	134	100,0	75	100,0	209	100,0

TABEL II

De verdeling van de totale som (f 20.900) naar geslacht en gemiddelde verdeling naar geslacht

	VR	M	Tot.	pct. VR	pct. M	Tot. pct. VR + M
1 leerlingenschaal	1226,0	2183,5	3409,5	16,3	16,3	16,3
2 beurzen studenten	178,0	277,5	455,5	2,4	2,1	2,2
3 bejaardeninstellingen	538,5	1034,5	1573,0	7,2	7,7	7,5
4 culturele voorzieningen	231,5	398,0	629,5	3,1	3,0	3,0
5 jeugdvoorzieningen	341,5	529,5	871,0	4,6	4,0	4,2
6 openlucht recreatie	136,0	384,5	520,5	1,8	2,9	2,5
7 natuurgebieden	686,5	1014,5	1701,0	9,2	7,6	8,1
8 kinderscherming	388,0	769,5	1157,5	5,2	5,7	5,5
9 gevangeniswezen	311,5	301,5	613,0	4,2	2,3	2,9
10 ontwikkelingsamenwerking	345,0	709,0	1054,0	4,6	5,3	5,0
11 woningwetwoningen	400,0	635,0	1035,0	5,3	4,7	5,0
12 experimentele woonvormen	246,5	365,0	611,5	3,3	2,7	2,9
13 aantal woningen ('70)	400,0	794,5	1194,5	5,3	5,9	5,7
14 milieuverontreiniging	647,5	1301,0	1948,5	8,6	9,7	9,3
15 bezitsvorming	89,5	170,0	259,5	1,2	1,3	1,2
16 pensioenvoorziening	711,5	1221,0	1931,5	9,5	9,1	9,2
17 parkeerproblemen	204,5	319,0	523,5	2,7	2,4	2,5
18 autosnelwegen	85,5	368,0	453,5	1,1	2,8	2,2
19 openbaar vervoer	259,5	535,0	794,5	3,5	4,0	3,8
20 zelf houden	71,5	82,5	154,0	1,0	0,6	0,7
Totaal	7498,5	133393,0	20891,5	100,1	100,1	99,7

TABEL III

De gemiddelde verdeling van f 100,— naar leeftijd en geslacht

	tot 34 jaar			35—49 jaar			50—64 jaar			65 jaar e.o.		
	Vr.	M.	Tot.	Vr.	M.	Tot.	Vr.	M.	Tot.	Vr.	M.	Tot.
1	18,0	12,8	14,9	18,2	16,9	17,3	13,9	16,6	15,6	12,1	16,0	15,0
2	5,0	1,6	2,9	2,5	2,1	2,3	1,8	2,4	2,1	0,7	1,6	1,3
3	4,3	5,3	4,9	5,7	6,0	5,9	7,9	7,4	7,5	15,0	17,5	16,0
4	0,7	8,0	5,2	3,0	1,9	2,3	2,5	3,5	3,0	8,6	0,4	3,2
5	6,4	4,4	5,2	4,2	5,0	4,7	5,2	2,7	3,5	2,7	2,8	2,7
6	2,7	2,5	2,6	1,3	2,5	2,1	2,7	3,9	3,4	0,7	1,6	1,2
7	5,1	3,7	4,2	12,1	11,0	11,4	7,5	4,2	5,3	6,4	7,0	6,7
8	6,6	4,8	5,5	4,0	5,4	4,9	5,2	5,2	5,2	8,5	9,1	8,9
9	5,0	5,5	5,3	4,4	2,1	2,9	2,6	1,9	2,1	7,1	0,4	2,7
10	5,3	6,8	6,2	4,5	5,8	5,3	4,1	4,6	4,3	6,1	3,4	4,4
11	2,8	3,8	3,4	5,4	2,5	3,5	7,6	7,6	7,7	1,9	6,1	4,7
12	3,9	4,4	4,2	3,2	3,4	3,3	4,4	1,8	2,7	—	0,6	0,4
13	9,5	6,6	7,7	4,8	3,8	4,9	4,5	7,9	6,7	4,9	8,3	7,0
14	6,3	10,6	9,0	9,6	12,2	11,3	8,6	6,8	7,4	6,7	12,4	10,7
15	2,2	0,3	1,1	1,4	0,9	1,1	0,9	2,4	1,9	—	0,4	0,2
16	7,8	8,2	8,0	8,0	8,1	8,0	10,1	11,2	10,8	15,3	8,0	10,8
17	1,5	3,0	2,4	2,2	2,5	2,4	4,8	2,4	3,3	0,7	1,0	0,9
18	2,0	1,1	1,4	0,9	3,5	2,6	1,4	2,7	2,2	0,7	1,6	1,3
19	1,4	5,3	3,8	3,9	3,5	3,6	4,2	4,9	4,6	2,6	1,9	2,1
20	3,9	0,9	2,1	0,9	0,6	0,7	—	0,5	0,3	—	0,5	0,3
Totaal	100,4	99,6	100,0	100,2	99,7	100,5	99,9	100,6	99,6	100,7	100,6	100,5

'nogal glad' stijgt ook in populariteit naarmate men de dag nadert waarop de directie de 65-jarige zal prijzen voor de trouw betoond aan het bedrijf. De 'enveloppe met inhoud' en de schemerlamp zijn kennelijk niet voldoende voor het genieten van de oude dag.

De posten 17, 18 en 19 d.e. betrekking hebben op het vervoers-verkeersprobleem lichten de tip van de sluier op van een ander sociaal vraagstuk en wel dat van de geringe(re) mobiliteit van de bejaarde. De algemene lijn uit het onderzoekje en met name uit tabel III is als volgt te formuleren: hoe meer men met een probleem wordt geconfronteerd, hoe meer geld men aan de oplossing ervan wil besteden. De bejaarden, 'opgeborgen in hun bejaardenflat,' komen er niet vaak uit. De bustochten voor bejaarden hebben duidelijk een goede functie. Er is werk aan de winkel. Vrijwilligers! Opstellen in rotten van drie!

H. van Dijk

1) Post 11 en 13 vertonen een duidelijk verband. Telt men de bedragen op dan kan men conkluderen dat men wel een eind wil aan de woningnood.

Democratie

In de Kinkerbuurt in Amsterdam is een actie tot verbetering van het woon- en leefklimaat gevoerd door bewoners en de BBK. Deze actie werd gesteund door de overgrote meerderheid van de buurtbewoners, gezien de 2400 handtekeningen onder een petitie. De wijkraad, in de ogen van CRM een instrument tot democratisering, werkte niet mee. Zij was het niet eens met de wijze van actie voeren. Aan WIE legt de wijkraad verantwoording af met betrekking tot dit deel van haar beleid???

Onze tijd

Iedere avond
rondom 7 en 8 uur,
wordt gij
teer beminde landgenoten
via Uw bloedeigen beeldhuis,
beledigd,
beduveld
en lekker gemaakt
als gevolg van
Het elfde gebod
'Gij zult meer consumeren!'

Waarom schrijft gij
niet eens een brief,
die luidt:

Ik voel me gekwetst
door de wan-smaakmakers
van de STER
Door hun actieve schuim,
hun ontspannend water,
hun biologische witmakers,
en hun
nieuw!
nieuw!!

Waarom lieve landgenoten
laat gij u elke avond
opnieuw
(nu in groot voordeelpak)
voor aap zetten?

Een documentaire langspeelplaat is in Nederland nog een vrij zeldzaam verschijnsel; een documentaire langspeelplaat over homoseksualiteit is een uniek gebeuren.

Eén op de twintig mensen is homoseksueel;
 één op de twintig bij u op kantoor
 één op de twintig bij u in de winkel
 één op de twintig bij u in de straat
 5% van alle Nederlanders. Dat is dan voor de luisteraars een stukje informatie. Niet zo'n erg belangrijke overigens, want het gaat niet om het aantal maar om de houding van de 19 overige mensen tegenover deze éne. De plaat probeert meer dan getalsmatige-informatie te geven en de samenstellers zijn daar mijns inziens goed in geslaagd: er wordt nog eens duidelijk uit de doeken gedaan, dat een homoseksueel even verknipt of harmonieus, even dom of slim, even betrouwbaar of onbetrouwbaar als een heteroseksueel kan zijn. Dat mag best nog eens gezegd worden. Het is nodig niet alleen een vriendelijke tolerantie tegenover de homoseksueel aan de dag te leggen — hij blijft dan zijn etiket houden — hij moet door iedereen geaccepteerd worden. Om dat te bereiken is het beluisteren van en discussiëren over deze plaat in scholen, beroepsopleidingen e.d. aan te bevelen.

De teksten en interviews op de plaat worden gelardeerd met zang door een 'Cabaretje' van homofiele mannen en vrouwen. Zij zorgen voor de zelf relativerende achtergrond van de plaat. Als hetero's nou ook eens wat meer zelfspot hadden, zou dan die documentaire 'longplay' nodig zijn geweest?

*) Te bestellen bij de Ned. Ver. van homofielen, Frederiksplein 14, Amsterdam, tel. 020-234596.

Zwartboek Werkende Jeugd (uitgave van de Ned. Stud. Raad)

De werkende jeugd heeft iets van zich laten horen: zij heeft gedemonstreerd. En dat mag, aan de democratische vrijheden is dan weer voldaan en iedereen belooft dat hij of zij zich zal bezinnen op de positie van de Werkende Jeugd. Men vergeet dan voor het gemak dat een motie met daarin de uitnodiging de bewuste dag vorming, waar het allemaal om gaat, per 1 augustus 1970 te effectueren door de regeringspartijen en wat politiek splinterspul is verworpen. Wat is het bijzondere aan de positie van de Werkende Jeugd? In de woorden van het Zwartboek: 'De Werkende Jeugd wordt altijd in termen van economisch nut bekeken, terwijl haar behoefte op elk gebied zijn verwaar-

loosd.' Dit is de positie van een minderheidsgroep, niet omdat het er weinigen zouden zijn, maar omdat het een groep is op welks rechten een inbreuk wordt gemaakt.

Een van de rechten is vastgelegd in de Arbeidswet van 1919. Het wetsartikel waar het om gaat, houdt in dat de werkende jeugd één dag in de week in de gelegenheid gesteld moet worden zich

te kunnen 'vormen.' Het is een artikel zonder sanctie en de geschiedenis leert, dat er dan weinig van de uitvoering terecht komt.

Het zwartboek doet uit de doeken waarom die dag vorming zo belangrijk is. Het onderwijs in Nederland is gericht op kinderen uit de middenklasse en de hogere milieus. Iedereen heeft het zelfde onderwijs — men is immer gelijk, nietwaar? — en daarmee

GRONINGER STICHTING VOOR SOCIAAL EN CULTUREEL WERK

(provinciaal opbouworgaan).

Het bestuur van de Groninger Stichting roept sollicitanten op voor de betrekking van

Functionaris(-esse) voor supervisie en consultatie

Taak: het geven van supervisie en consultatie aan maatschappelijk werk(st)ers, die binnen de provincie Groningen in dienst van de gemeentelijke overheid of van instellingen van het particulier of kerkelijk initiatief werkzaam zijn; deze begeleiding is in de eerste plaats bedoeld voor de beroepskrachten, die algemeen maatschappelijk werk verrichten.

Een speciaal daarvoor door de Prov. Gron. Commissie algemeen maatschappelijk werk ingestelde begeleidingscommissie zal regelmatig contact met betrokkene onderhouden.

Vereisten: diploma 'Voortgezette Opleiding' en enige ervaring in de begeleiding van maatschappelijk werkers.

Salariëring overeenkomstig de rang van hoofdcommies, minimum f 1304,— tot maximum f 1708,— per maand (6 jaarlijkse verhogingen), exclusief 6 pct. vakantietoelage.

AOW/AWW-premie ten laste van de Groninger Stichting.

Opname in het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds en in de Interprovinciale Ziektekostenregeling.

Eigenhandig geschreven sollicitaties met uitvoerige gegevens binnen 14 dagen na de publikatie van deze advertentie onder vertrouwelijk couvert te richten aan de directeur van de Groninger Stichting voor Sociaal en Cultureel Werk, postbus 337 te Groningen.

Voor een goed verzorgde vakantie in Nederland of elders, kunt u zich wenden tot de

Stichting vakantie voor ouderen

Het nieuwe programma voor 1970 zenden wij u gaarne toe.

Faciliteiten voor groepsreizen.

Sekretariaat: Thomsonlaan 2-4a Den Haag — Tel. 070-33 63 13.

vallen de arbeiderskinderen tussen wal en schip, want het verschil in materiële en culturele omstandigheden in de arbeidersklasse enerzijds en in de hogere milieus anderzijds brengt grote verschillen met zich mee: in taalvaardigheid, concentratievermogen en belangstelling voor schoolzaken. Er is een duidelijk onderling verband tussen het kind-van-een-arbeider-zijn, het behalen van slechte resultaten op de lagere school en de 'keuze' voor lager beroepsonderwijs of verder geen onderwijs. De samenstellers van het Zwartboek, de Nederlandse studentenraad en vertegenwoordigers van de werkende jongeren, brengen ook nieuwe ideeën over een herstructurering van het onderwijs naar voren.

Het is wel allemaal erg beknopt, maar voor iemand die zich ervoor interesseert zeer leesbaar en ook nog redelijk goed gedocumenteerd. Even beknopt komen nog aan de orde de onderwerpen: studiemogelijkheden voor werkende jongeren, analyse van het vormingswerk en vrijetijdsbesteding van de werkende jeugd.

Het met cartoons verluchtigde pamflet is te bestellen bij de Nederlandse Studentenraad, Noordeinde 5 te Leiden.

De prijs is f 1,75.

H. van Dijk

